

DOI 10.36074/15.05.2020.v4.16

ДО ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОЇ ОБДАРОВАНОСТІ

ORCID ID: 0000-0001-9507-3621

Яковишина Тетяна В'ячеславівна

к.пед.н., доцент кафедри педагогіки початкової освіти
Рівненський державний гуманітарний університет

УКРАЇНА

У сучасній науковій літературі простежуються дві перспективи у дослідженнях дитячої обдарованості. Науковці, які дотримуються одного з них, вважають, що обдарованість – дуже рідкісне явище, характерне лише для невеликої кількості людей. Вони стверджують, що приблизно 2-6% нашого суспільства можна віднести до їхнього числа. Прихильники ж іншої точки зору вважають, що кожна дитина може бути талановитою, просто потрібно вчасно побачити його вміння та розвинути їх. Ці відмінності у висновках є результатом суперечок у науковій літературі щодо домінуючої ролі спадковості чи виховання у розвитку дитини.

Українська вчена О. Антонова [1] вважає, що представники обох течій можуть помилятися. З одного боку, обдаровану дитину можна зберегти як подарунок, який потім не відповідає очікуванням, з іншого боку, дитина з надзвичайними здібностями може залишитися непоміченою. Вчителі часто вважають дитину обдарованою, якщо вона випереджає своїх ровесників у їхньому розвитку, вони легко засвоюють програмний матеріал. Учена зазначає, що це справді талановиті діти. Але є ще один вид обдарованості, важкий для розуміння. Це здатність до нетрадиційного бачення та нетрадиційного мислення. У цьому випадку дитина не має особливої здібності засвоювати матеріал, що не дозволяє оточуючим людям (вчителям, батькам) своєчасно помічати та оцінювати цю обдарованість [1].

У державній Програмі роботи з обдарованою молоддю зазначено, що обдарована дитина – це дитина, яка має видатні, іноді незвичні досягнення (або має внутрішні передумови для таких досягнень) у певній діяльності. Рівень, якісна оригінальність та характер розвитку талантів завжди є результатом складної взаємодії спадковості (природних схильностей), соціального середовища та пізнавальної діяльності дитини (гра, навчальна, трудова тощо). Розглядаючи генетично обумовлені здібності та різноманітність здібностей у кожної дитини, можна припустити, що потенційно кожна дитина наділена обдарованістю [2].

Н. Лейтес [4], досліджуючи вікові передумови обдарованості, виділяє такі категорії обдарованих дітей:

I – діти, які характеризуються незвично швидким темпом інтелектуального розвитку, загалом високим рівнем інтелекту, що особливо видно в молодшому шкільному віці;

II – діти зі звичайним рівнем інтелекту, які є лідерами у деяких видах професій (наприклад, у деяких галузях науки чи техніки);

III – діти, які не досягають значних успіхів у навчанні чи творчій діяльності, але характеризуються незвичайними, своєрідними проявами інтелекту (надзвичайно розвиненою пам'яттю, уявою, спостережливістю). Вони мають особливості, які згодом можуть стати професійно важливими та надавати

пріоритет у певних умовах життя та діяльності. Ми повинні говорити про дітей цієї групи як з ознаками потенційного таланту [4].

У молодшому шкільному віці проявляється особлива обдарованість, яка характеризується особливими здібностями до певного виду діяльності. Вона здебільшого поділяється на такі групи:

- математичні здібності (здатність сприймати, розуміти і зберігати математичну інформацію, математична спрямованість розуму та інтерес до чисел і дій з ними, прагнення до математичного пошуку тощо);
- конструктивно-технічні навички (технічне мислення, чітка просторова уява, інтерес до пристроїв та конструкцій, готовність вдосконалювати їх та створювати нові);
- загальні художні здібності (здатність до різних видів художньо-творчої діяльності: художнє бачення світу, оригінальність сприйняття, підвищений інтерес до художньої діяльності, естетична позиція);
- музичні навички (музично-ритмічне відчуття, музична пам'ять, здатність сприймати музику як форму змістового вираження);
- літературні навички (мовленнєва образність та вираження, інтерес до художньої думки висловлювання, емоційність, творча уява, здатність виражати душевний стан людини у мовленні);
- здатність до зображувальної діяльності (здатність правильно оцінювати форми, пропорції, розташування предметів у просторі, чутливість до тіні, здатність відчувати та передавати виразну функцію кольору, розвинена уява та пам'ять) [5].

Російський психолог, професор Н. Лейтес [4] у своїй гіпотезі щодо обдарованості зазначав, що ключем до розуміння раннього розквіту інтелекту є той факт, що молодші школярі через дуже швидкий темп розвитку – це конвергенція, а потім поєднання вікової чутливості та природних вікових особливостей, таланти різних періодів дитинства. І це на деякий час призводить до подвоєного або навіть багаторазового зміцнення передумов для розвитку інтелекту. У той же час активний інтелектуальний розвиток є умовою для подальшої віддачі дитини. Однак лише деякі діти, які наздоганяють свій вік, стануть одержимі розумовою діяльністю. В інших таких дітей, коли всі умови рівні, постійна потреба в розумових зусиллях буде продовжувати зменшуватися [4].

Існує дві групи психологічних особливостей та критеріїв виявлення ознак обдарованості у дітей молодшого шкільного віку. З одного боку, є такі позитивні ознаки, як прекрасна пам'ять, чітка уява, відмінна рухова координація, розвинена пам'ять та логічне мислення, оволодіння мистецтвом мовного спілкування, оригінальність словесних асоціацій, велика цікавість, схильність до активного пізнання навколишнього світу, успіх у багатьох починаннях, творче виконання завдань, що мають основні компоненти навичок навчання, створення альтернативних систем в уяві; наполегливість у своїх діях. Талановиту дитину іноді порівнюють з губкою, яка вбирає в себе різноманітну інформацію та враження. Бачачи все і реагуючи на все, така дитина виявляє надмірне захоплення: емоційними реакціями, інтелектуальними прагненнями, суперництвом із ровесниками, конфронтацією з дорослими. Вона надзвичайно мобільна, надійна, особливо чутлива до всього – емоцій та почуттів, звуків, дотиків, запахів та багато іншого. Бажання обдарованих зрозуміти, відкрити і знайти логіку так само важливе, як і здатність бачити можливості та альтернативні рішення [3].

З іншого боку, обдарованість може викликати велику кількість складних суперечностей та соціально-психологічних проблем. Основна причина полягає в тому, що обдарована дитина близька дезадаптованій дитині, яка керується у своїй поведінці особливостями навчання, внутрішнім психічним станом. Обдарованих дітей важко сприймають інші, а нормальний процес розвитку таких дітей сприймається як неправильна соціальна дезадаптація. Отже, обдарованість як тип відхилення – це девіантна поведінка, заснована на гіперчутливості.

Список використаних джерел:

- [1] Антонова, О. (2007). Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ.
- [2] Державна Програма роботи з обдарованою молоддю на 2006–2015 роки. (2011). *Обдарована дитина*, № 4. С. 2-6.
- [3] Кульчицька, О. (2001). Специфіка дитячої обдарованості. *Обдарована дитина*, № 1. С. 3-10.
- [4] Лейтес, Н. (2011). Возрастная одаренность и индивидуальные различия. Москва: Изд-во *Ин-та практической психологии*.
- [5] Лісовенко, Г. (2009). Система роботи з обдарованими учнями у початкових класах. *Управління освітою*, № 2. С. 6–11.

DOI 10.36074/15.05.2020.v4.17

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ ЗАСОБАМИ GOOGLE CLASSROOM У ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ORCID ID: 0000-0002-2194-8787

Стечкович Олег Орестович

канд. пед. наук, ст. наук. сп., доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національний університет «Львівська політехніка»

УКРАЇНА

Проїшов черговий місяць "цифрової адаптації". Хтось встиг "наламали дров" з Google Classroom, а хтось "нагніватись" на Zoom... Батьки «дістали своїми порадами», учні «перехитрували» вчителів... Одним словом, проблемних питань додалося. За останні тижні в соціальних мереж на різних рівнях (від закладу дошкільної освіти до Верховної ради України) лише лінивий не обговорював «дистанційку» (від повного заперечення аж до поклоніння). І у кожного своя правда... Комуś бракує часу, комуś – нормативних документів, комуś – технічної бази, комуś – методики.. І справді, проблем вистачає....

Але, панове «диванні експерти ДН» (бо ті хто, справді «в темі» комунікують і шукають шляхи виходу): 1. Як можна **оцінювати**, не маючи досвіду проходження курсів? 2. Як можна **судити**, не створивши жодного курсу? 3. Як можна **узгаальнювати** на базі неперевіраних, викривлених фактів? ЯК?

Так, якість дистанційних курсів буває різною? Але й **мета** – різна: комуś потрібен документ, який він готовий «купити» – прошу ВАМ такі КУРСИ; комуś потрібно швидко освоїти ЩОСЬ конкретне – прошу Вам такі КУРСИ; комуś потрібно дешево – прошу Вам такі КУРСИ; комуś потрібно якісно – прошу Вам